

13. The production process of collection of buses and special vehicles

14-Mavzu: Avtobuslar va maxsus avtomobillarni yig'ish ishlab chiqarish jarayoni

Reja:

14.1. „SamAvto“ zavodining tarixi, ishlab chiqarish jarayonlari

14.2. „SamAvto“ zavodining sexlari

14.3. „SamAvto“ zavodining maxsus avtomobillarni

14.1. „SamAvto“ zavodining tarixi, ishlab chiqarish jarayonlari

Ushbu mavzuni bayon qilishdan maqsad „SamAvto“ zavodining ishlab chiqarish jarayoni bilan yaqindan tanishish va ishlab chiqarish hajmi, ishlab chiqarish dasturi va mahsulot sifatini tekshirish metodlarini o'rganish. „SamAvto“ qo'shma korxonasi bilan tanishish va qo'yilgan talablarni bajarish.

Samarqand shaxrida yana bir avtomobil zavodini qurishga kirishildi. 1995 yildan „Uzavsanoat“ uyushmasi bilan Turkiyaning «Kochholding» kompaniyasi o'rtasida avtobus va yuk avtomashinalari ishlab chiqaruvchi „Sam Kochavto“ qo'shma korxonasi barpo etish haqida bitim tuzildi. 1996 yilda „Sam Kochavto“ korxonasi ro'yhatga olindi va qurilish ishlari boshlandi. Mashinalar loyihasini ishlab chiqarishda xalq xo'jaligining barcha sohalarida foydalanish uchun qulay bo'lishini ta'minlash maqsadida Italiya-Ispaniya qo'shma korxonasi „IVECO“ning ixcham konstruksiyalari asos qilib olindi va „Kochholding“ kompaniyasi azosi – „Otoyol“ zavodida ular O'zbekiston sharoitiga moslab takomillashtirildi. 1999 yil mart oyida „Sam Kochavto“ qo'shma korxonasi ishga tushirildi. Usha yili foydalanishga qulay ixcham 163 ta avtobus va 302 ta yuk avtomobili, 2000 yilda esa 483 avtobus va 102 ta yuk avtomoli ishlab chiqarildi. Respublika axolisi uchun „Otoyol“ rusmli avtobuslar asosiy transport vositasiga aylandi [1, 5].

Respublikamiz yuk va yo'lovchi tashish tizimida „SamKochAvto“ qo'shma korxonasi tomonidan ishlab chiqarilayotgan yuk avtomobillari va avtobuslar kundan kunga o'z mavqeini oshirib bormoqda. Quvvati yiliga 5000 dona avtomobil, jumladan 4000 dona avtobus va 1000 dona yuk avtomobili bo'lgan ushbu korxonada o'rta sig'imli (23 va 40 o'rinli) avtobuslar, kichik va o'rta sinfga

mansub (1,5 t dan 8 t gacha) yuk avtomobillari ishlab chiqariladi. Zavodda ishlab chiqarilgan avtomobillar 20 ta rasmiy dillerlardan iborat tarmoq orqali nafaqat respublikamiz ichki bozorida, balki Rossiya Federatsiyasi, Ukraina, Tojikiston, Afg'oniston kabi mamlakatlarda ham sotilmoqda. Zavodning rivojlanishi, ertangi kuni ko'p jixatdan avtomobillarning samarali ekspluatatsiyasiga bog'liq. Bu borada avtomobillarni ekspluatatsion jarayonini o'rganish, ularni mavjud iqlim va yo'l sharoitida puxtalik ko'rsatkichlarini aniqlash muxim masaladir.

„Sam Koch avto“ zavodi o'rtacha kattalikdagi avtobuslar, kichik va o'rtacha yuk ko'tarishga mo'ljallangan mashinalar ishlab chiqarish uchun tayyor qilib qo'yildi. Loyihani moliyalashtirish 100 % nizom kapitaliga asosan amalga oshiriladi va u 64 mln. AKSh dollarini tashkil etadi. „Sam Kucha avto“ qo'shma korxonasida o'rta sig'imli 5 xil rusumli „M-24,9“, „M-24,12“, „M23,9“, „M-23,12“, „M-50“ avtobuslari, kichik va o'rta sig'imli 4 xil „35,9“, „65,9“, „80,12“, „120,14“ yuk tashish avtomobillari ishlab chiqaradi, loyiha quvvati hozircha yiliga 4000 dona avtobus va 1000 dona yuk avtomobillari chiqarishga qodir.

O'zbekistonga Yaponiya, Amerika, Frantsiya va boshqa chet el firmalarining avtomobillari ham ko'plab keltirila boshlandi. „Ikarus“ (Vengriya), „DEU“ (Janubiy Koreya), „Karosa“ (Chexiya), „Mercedes Bents“ (Germaniya), „Dogan“ (Turkiya) kabi chet el firmalari avtomobillaridan keng foydalanilmoqda.

2007 yilning boshida „Sam Kochavto“ korxonasi aosida yaponiyaning ISUZU kompaniyasi bilan xamkorlikda „SamAvto“ zavodi ro'yxatga olindi. Shundan so'ng zavod mahsulotlari savdosini tezlashtirish va avtobus saroylarini xarakatdagi tarkib bilan ta'minlash maqsadida „UzAvtosanoat“ xuzurida Lizing xizmati ko'rsatish bilan shug'ullanuvchi lizing firmasi ish boshladi. Ushbu lizing xizmati sababli avtobuslarni boshlangich 20% to'lov bilan sotib olish imkoniyati tug'ildi.

14.2. „SamAvto“ zavodining sexlari

Samarqand shaxridagi „SamKochAvto“ qo'shma korxonasi 1999 yili ishga tushib 2007 yildan buyon zavod yaponiyaning ISUZU kompaniyasi bilan

xamkorlikda „SamAvto“ zavodi ro'yxatga olindi. Zavodda asosan 4 ta ishlab chiqarish sexlari mavjud.

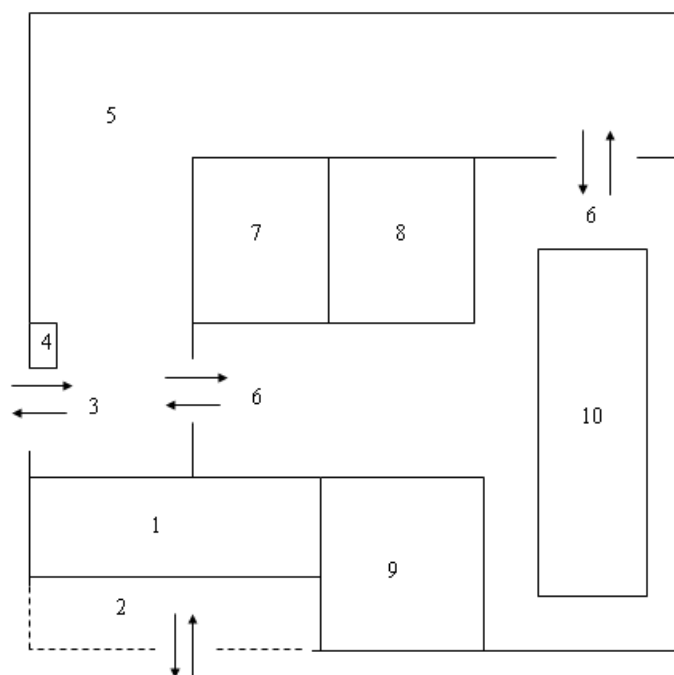
1. Presslash sexi
2. Payvandlash sexi
3. Bo'yash sexi
4. Yig'uv sexi

Zavod asosan yig'uv zavod turiga kiradi. Bu sexlardan tashqari yordamchi ishlab chiqarish sexlari mavjud. Yordamchi sexlarga **asbobsozlik sexi, elektr bilan ta'minlash sexi, issiq bug' bilan ta'minlash sexi, mahsulotlar bilan ta'minlash sexi** mavjud.

Zavodning umumiy sxemasi.

Bu yerda:

- 1- Ma'muriy bino,
- 2- Avtomobillarning saqlash joyi va muzey,
- 3- Kirish,
- 4- Qoriqlash posti,
- 5- Avtobuslarni sinash va saqlash maydoni,
- 6- Ishlab chiqarish sexlariga kirish joyi,
- 7- Presslash sexi,
- 8- Payvandlash sexi,
- 9- Bo'yash sexi,
- 10- Yig'uv sexi.



Presslash sexida ishlab chiqarish jarayoni quyidagicha tashkil qilinadi po'lat listli zagotovkalar dumaloqlangan rulon holatda keltiriladi. Maxsus kirkish dasgohida kerakli o'lchamlar qirqilib olinadi. Zagatovka valsovka qilish dasgohida kerakli shaklga keltiriladi. So'ngra sovuq holatda shtamplash usulida kerakli formaga kiritiladi. Tayyor bo'lgan mahsulotlar payvandlash sexiga o'tkaziladi.

Bu yerda "SamAvto" zavodining Presslash sexida ish jarayoni tasvirlangan.



Payvandlash sexida asosan presslash sexidan keltirilgan kuzov detallari xom ashyo sifatida ishlatiladi. Bu sexda asosan kuzov detallari ramaga payvandlanib biriktiriladi.

Payvandlash sexida texnologik jarayon potok liniyalarda mexanizatsiyalashtirilgan holda tashkil qilingan. Eng murakkab jarayon bu sexda kechadi. Chunki, avtobus kuzovi karkasli bo'lib, kuzovning barcha elementlari qo'l mexnati yordamida payvandlanib birlashtiriladi.

Bu yerda "SamAvto" zavodining payvandlash sexida ish jarayoni tasvirlangan [5].



Har bir konveyerda tayyorlangan mahsulotlar nazoratdan o'tkazilib ularga kuzov raqami bosiladi va bu raqamlar kompyuterda hisobga olinadi. Nazorat natijasida yaroqsiz chiqqan mahsulot konveyerdan chiqarilib yuboriladi. Tayyor mahsulot esa konveyerlarda bo'yash sexiga yuboriladi.

Bu yerda "SamAvto" zavodining Bo'yash sexida ish jarayoni tasvirlangan.



Avtomobillarning sifat ko'rsatkichlari nazorat qilinib, barcha sinovlardan va tekshiruvlardan o'tgan avtobuslar sotish departamentiga o'tkazilib, so'ngra saqlash maydonida saqlanadi.



2007 yilning boshida „Sam Kochavto“ korxonasi asosida yaponiyaning ISUZU kompaniyasi bilan xamkorlikda „SamAvto“ zavodi ro'yxatga olindi. Shundan so'ng zavod mahsulotlari savdosini tezlashtirish va avtobus saroylarini harakatdagi tarkib bilan ta'minlash maqsadida „UzAvtosanoat“ xuzurida Lizing xizmati ko'rsatish bilan shug'ullanuvchi lizing firmasi ish boshladi. Ushbu lizing xizmati sababli avtobuslarni boshlangich 20% to'lov bilan sotib olish imkoniyati tug'ildi.

14.3. „SamAvto“ zavodining maxsus avtomobillarni

Hozirgi kunda „SamAvto“ qo'shma korxonasida quyidagi maxsus, yuk va yo'lovchi tashishga mo'ljallangan avtomobillar ishlab chiqarilmoqda [6].



Yengil avtomobillarga mo'ljallangan evakuator avtomobili.



Sisterna avtomobili.



Somasval avtomobili.



Axlat tashuvchi avtomobili.



Bortovoy avtomobili.



37 va 26 o'ringa mo'ljallangan yo'lovchi tashuvchi avtobus.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. F.V. Gurin, V.D. Klepikov, V.V. Reyn "Avtomobilsozlik texnologiyasi". 1-kitoblar. Q. Do'stmuhamedov tarjimasini. T.: TAYI, 2001. - 239 b.
2. F.V. Gurin, V.D. Klepikov, V.V. Reyn "Avtomobilsozlik texnologiyasi". 2-kitoblar. Q. Do'stmuhamedov tarjimasini. T.: TAYI, 2001. - 247 b.
3. Ф.В. Гурин, П.Ф. Гурин "Технология автомобилестроения". М.: Машиностроение, 1986. - 296 с.
4. Silvia Schwarze, Horst W., Hamacher. The new assembly line of Car Corp., University of Kaiserslautern, 2014
5. "UzAutoMotors", "JV MAN- Uzbekistan", "GM Powertrain-Uzbekistan", "Sam Avto" zavodlari va boshqa avtomobil butlovchi qismlarini ichlab chiqaruvchi qo'shma korxonalar to'g'risida ma'lumotlar.
6. <http://www.uzavtosanoat.uz> – avtokorxonalar va ularning mahsulot lari haqidagi sayt